

Konferencija
Organizacija energetskeg sektora – odnosi dionika u
energetskom sektoru

Energetska društva u vlasti države: izabrana
pitanja dobrog korporativnog upravljanja

izr. prof. dr. mag. Nataša Samec Berghaus

Pravna fakulteta Univerze v Mariboru

TERMINOLOGIJA

- **korporacijom** se podrazumijeva društvo organizirano kao akcionarsko/dioničko društvo ili javna kompanija (engl. *Public company*) i društvo s ograničenom odgovornošću, koji su oblici društva pogodni za državno članstvo;
- u energetskej industriji dominira vlasništvo države;
- **korporativno upravljanje** „sistem kojim su društva upravljana i nadzirana;
- *single board system/one-tier system i dual board system, two-tier system.*

PITANJE: koji je najbolji način da se vodi jedno društvo ili korporacija?

varira od zemlje do zemlje ili od
jedne institucije do druge

zajednički elementi koje je
potrebno usuglasiti kako bi se
pokrenuo biznis na pravi način, i
to se može sprovesti sa
etičkima principima



**Smjernice o
korporativnom
upravljanju poduzećima
u državnom vlasništvu
OECD (smjernice SOE)**

Karakteristike Smjernica SOE

naglašavaju ključnu ulogu državnih dioničara u pretvaranju DP-a u učinkovite aktere koji doprinose optimalnoj raspodjeli oskudnih javnih resursa na lokalnoj i globalnoj razini

Što je državno poduzeće (DP): država ima većine dionica s pravom glasa ili na drugi način izvršava „jednak stupanj kontrole“. Prema tome, instrument je usmjeren na DP-a u kojima je država u mogućnosti izvršiti **smislenu kontrolu nad odlučivanjem poduzeća.**

Smjernice SOE **nisu jedini instrument upravljanja koji pokušava kontrolirati ponašanje države kao dioničara**. Suprotno tome, Smjernice o DP-u djeluju u složenom regulatornom okviru koji obuhvaća *nacionalne, regionalne i međunarodne* režime.

Smjernice SOE izuzetno su relevantne za brojne društveno-pravne tokove istraživanja, uključujući komparativno korporativno upravljanje, studije regulacije, političku ekonomiju i globalno upravljanje. Iz ovog razloga, ovaj nadam se da će se pokrenuti raspravu u kojoj bi se značaj Smjernica o DP-u mogao sveobuhvatno ispitati.

Smjernice SOE 2005

Već Smjernice iz 2005 su isticale ravnopravne uvjete, jasnu, dosljednu i aktivnu politiku vlasništva, transparentnost i neovisne odbore. Pokušale su **pronaći lijekove za: 'nepotrebna stvarna i politički motivirana uplitanja vlasništva' i 'potpuno pasivno ili udaljeno vlasništvo države'**. Imale su 6 smjernica, a **nove (2015) imaju sedam**. Smjernice iz 2005 **nastojale su državama dati alate da se definiraju kao vlasnici koji bi trebali pokazati veliku samokontrolu u interakciji s tvrtkama koje su investirali.**

Posve nova je 2015 prva smjernica, a ostale su po većini popunjene sa novim konceptom:

I. Razlozi državnog vlasništva

Država vrši svoje vlasništvo nad državnim poduzećima u javnom interesu. Treba pažljivo procijeniti i objaviti ciljeve koji opravdavaju vlasništvo države, te ih povremeno pregledavati.

- A. Krajnji cilj vlasništva poduzeća je maksimizirati vrijednost društva učinkovitim raspodjelom resursa.
- B. Vlada bi trebala razviti politiku vlasništva. Politika bi, između ostalog, trebala definirati opće utemeljenje državnog vlasništva, ulogu države u upravljanju državnim poduzećima, kako će država provoditi svoju vlasničku politiku i uloge i odgovornosti onih vladinih ureda koji su uključeni u njezinu provedbu.
- C. Politika vlasništva trebala bi biti podložna odgovarajućoj političkoj odgovornosti i to se mora upozoriti na javnost. Država bi trebala redovito pregledavati svoju politiku vlasništva.
- D. Država bi trebala definirati razloge za posjedovanje pojedinih DP-a i podvrgnuti ih ponovnom preispitivanju. Sva nadležna tijela javne politike koje pojedinačni DP-ovi ili grupe DP-a trebaju postići, trebalo bi jasno odrediti nadležna tijela i objaviti ih.

Tri konceptualne inovacije Smjernica SOE (2015)

- internacionalizirajuća aktivnost DP-a,
- država vrši vlasništvo nad društvenim poduzećima u interesu šire javnosti' i
- veći naglasak na društvenu odgovornost poduzeća.

VII. Dužnosti odbora (nadzornog tijela) državnih poduzeća

- B..... Trebali bi postaviti **razine naknade za upravljanje koje su u dugoročnom interesu tvrtke.**
- D. Članovi neovisnog odbora trebali bi biti oslobođeni, prema potrebi, materijalnih interesa ili odnosa s tvrtkom, njenim rukovodstvom, drugim značajnim dioničarima i vlasnikom imovine koji bi mogli ugroziti donošenje objektivne presude.
- E. Treba uspostaviti mehanizme za sprečavanje sukoba interesa koji sprječavaju članove odbora da objektivno izvršavaju svoje obveze i ograničavaju politički utjecaj na Odbore.

Rezimiranje: Smjernice SOE kao nacrt politike

- smjernice SOE smatraju državama prije svega kao dioničar;
- preporuke vladama o tome kako osigurati da DP-ovi rade učinkovito, transparentno i odgovorno,
- osiguravaju „pozitivan doprinos državnim poduzećima ekonomskoj učinkovitosti i konkurentnosti”
- čvrst idealni model za organiziranje državne odgovornosti. Oni opisuju model za **dobrog državnog dioničara**.

HVALA NA PAŽNJI